

Tehil·lim

Interpretació pictòrica dels Cants Bíblics, op.99, d'Antonín Dvorák
Carne Miró

Primera edició octubre de 2004

© de l'edició: Institut Superior de Ciències Religioses de Vic

© dels textos i les imatges: els autors

Edita: Institut Superior de Ciències Religioses de Vic

Ronda de Francesc Camprodon, 2 de Vic

Disseny: DiacDisseny

Impressió: Gràfiques Diac de Vic

Distribució: Distribució i Serveis Editorials

Ronda Camprodon, 2 de Vic Tel. 938866949 - editorial@diacvic.com

ISBN 84-933644-1-X

Dipòsit legal: B-41.223-2004

Tots els drets reservats. Cap part d'aquest llibre no podrà ésser reproduïda per cap mitjà sense prèvia autorització escrita de l'editor.

Tehil·lim

Al meu pare Joaquim Miró i Fisa

Presentació

La paraula **Tehil·lim**, l'he trobat ben representativa per donar nom a l'Exposició-Concert sobre els «**Cants Bíblics**» de Dvorák. És la paraula hebrea utilitzada per anomenar el Llibre dels Salms, «Himnes de lloança».

La lloança és el fil conductor que teixeix la vida dels cantors del salteri. La presència de la lloança va *in crescendo* al llarg dels 150 salms. Així, el Llibre dels Salms ens fa obrir els ulls a la realitat amb una actitud fonda de lloança a Déu malgrat a voltes sigui crua.

Desitjo que a través dels colors de la melodia i la pintura siguem convidats a cantar un «càntic nou».

Dvorák escull versets de 10 salms per a pregar i trobar consol en un tram difícil de la seva vida on conviu fortament amb la mort. Aquestes peces, amb els versets escollits, semblen ordenades amb intencionalitat i expressen un itinerari espiritual que va des del caos de la natura a la invitació de la lloança de tota la creació. També pot ser el nostre itinerari personal, passant per la fosca nit, el dubte, l'angoixa, l'espera confiada en el Bon Pastor, el desig que la nostra pregària sigui escoltada i el saber que Ell és el nostre tot. Amb una experiència fonda de salvació, i sabent que la mort no és la darrera paraula: «Aclameu el Senyor tota la terra, danseu, exulteu i salmegeu».

Comentaris sobre els salms

«Em sembla, doncs, que per al qui salmeja, els salms són com un mirall en el qual pot contemplar-se ell mateix i veure els impulsos de la seva ànima».

St. Atanasi.

«Omplim el cor d'allò que la llengua expressa. Si el salm prega, preguem; si sospira, sospirem; si s'alegra, alegrem-nos; si espera, esperem; si tem, temem» / «Despulleu-vos de la vellura, heu conegut un càntic nou. És nou l'home, és nova l'aliança, és nou el càntic (...). Per ell sospira tot el nostre amor i canta el càntic nou. Que sigui però, la vida i no la llengua la que canti el càntic nou». **St. Agustí.**

«Els salms han conservat el record de les peregrinacions en què s'anava a expressar davant del Senyor la pròpia pobresa i el propi intent de lloança, la pròpia petició i la pròpia adoració. Hi ha un trobament brutal entre el que va passar fa 2600 anys i el que passa avui: en el culte es troba la història com a signe de Déu». **A. Gelin.**

«En els salms, tinc totes les veus del món, la meva pregària és universalitzable, és una invitació a ser una glossolàlia, és a dir "aquell qui parla totes les llengües, totes les llengües de la misèria humana"». «Els salms han nascut de la vida». **H. Gunkel.**

«Cada un dels salms és com una invitació a repensar la nostra pròpia situació» / «La dificultat màxima dels salms és comprometre-s'hi fins a fer-ne una pregària encarnada» / «Els salms desperten l'home que som, que potser teníem oblidat. Ens posem davant el que som i el que hauríem de ser. Aquest home ets tu!» / «El llibre dels salms, pel seu caràcter fonamental de pregària, és el llibre de la presència de Déu. El tema de la faç de Déu, o de la seva mirada, el desig de Déu i la seva recerca expressats de vegades amb tanta emoció, són unes altres formes del tema de la presència». **Miquel Estradé.**

«El Salteri en la seva pròpia dinàmica és un llibre messiànic, del rei fill de David, ungit de Déu. És igualment testimoniatge del camí vers la felicitat plena, el Regne de Déu, proclamat per Ell» / «Si el Salteri és l'oracional del Messies, és igualment l'oracional del poble del Messies, innocent com ell, que se l'ha de fer també seu». **Ramon Ribera.**

«Venim al món amb aquest llibre a les entranyes. Un llibre petit: cent cinquanta miralls, reflexos de les nostres revoltes i de les nostres fidelitats, de les nostres agonies i de les nostres resurreccions». **André Chouraqui.**

«Els salms són la història de la salvació feta pregària d'adoració, de lloança, de súplica i d'acció de gràcies. Allò que els altres llibres contenen, els salms ho canten». **Hilari Ragner.**

Dvorák, Cants Bíblics, op.99

Cants Bíblics és un cicle de 10 cançons, per solista vocal i acompanyament de piano. Les cançons les formen versets extrets del Llibre dels Salms en la versió de la Bíblia Txeca de Kralice (1579-1593). Fou la sisena composició escrita pel compositor durant la seva estada de tres anys als Estats Units, mentre va ocupar el lloc de director del Conservatori Nacional de Música a Nova York (tardor 1892-primavera 1895).

El primer d'aquests cants va ser esbossat el 5 de març del 1894 i els altres seguiren ben aviat, ja que en tres setmanes varen quedar enllestits. La darrera d'aquestes cançons fou acabada el 25-26 de març del 1894. L'estrena d'aquest cicle no va tenir lloc fins el primer d'abril del 1893 en la petita sala de la Casa dels Artistes de Praga.

Si quan va arribar a Amèrica, els avenços moderns, les noves experiències, l'activitat, la premsa, la confusió serviren per estimular-lo, ben aviat va començar a sentir la tirada, la crida i l'enyorament del seu país i aquests sentiments exerciren una gran influència en ell i en la seva música. En aquest estat anímic s'hi afegiren uns esdeveniments greus, que van afectar profundament el seu esperit en aquells dies, i va sentir la necessitat de submergir-se en l'atmosfera d'íntima contemplació i recolliment que els salms li procuraven, i d'allunyar-se així del brogit en què vivia aquells dies la societat americana. En la humilitat dels salms, Dvorák va trobar la manera d'ex-

pressar tot el seu geni. Poc temps abans, havia rebut notícies d'Europa. Així havia sabut de la mort de dos dels seus grans rivals musicals, Tchaikovsky i Charles Gounod. Per altra banda, un gran amic i gran admirador i impulsor de la seva obra, el director Hans Bülow, morí també poc temps després. A més d'aquestes pèrdues, noves tristes arribades de casa seva, l'informaren de la mort del seu ancià pare als 80 anys a Velvary. Aquesta notícia va saber-la dos dies després de l'acabament de les seues «Cants Bíblics». Amb el cor adolorit per tan penoses circumstàncies, troba en la poesia del llibre dels Salms, molt coneguda per ell, l'expressió de tota la seva íntima pena. En aquests moments va poder experimentar també la força i el suport que li donava la seva fe catòlica. Tota mena d'emocions troben expressió en la manera d'escollir els textos dels salms. Hi ha solemnes himnes de pregària, cançons d'angoixa, pregàries d'esperança, sempre seguint els textos originals, exceptuant alguns petits canvis que la música demanava per tal de millorar-ne l'efecte expressiu. En tot aquest cicle, la seva senzilla i confiada fe en Déu es pot sentir en la música i és aquesta confiança la qui sostindrà a Dvorák en l'esperança.

Aquesta obra nasqué en el moment més alt de l'apogeu de la seva producció en el camp del Lied. En aquestes cançons, els sentiments del compositor apareixen en la més simple i pregonada forma sense que quedin amagats per cap vel cerimoniós o complicat ni per cap traç efectista en la línia melòdica ni en la tècnica d'expressió.

Estem doncs, davant d'una obra rara per la seva pura bellesa i originalitat, on cada frase és una autèntica perla, on brilla la seva extraordinària expressió i genial inspiració tan poètica com musical. Extraordinària és també la manera en què l'estil de cada una de les cançons respecta l'estil de declamació de l'esperit de la llengua txeca, sense limitar en absolut el ritme de les paraules recitades en txec.

Després de finalitzar aquests «Cants Bíblics», es va considerar la idea d'orquestrar-ne els acompanyaments de piano. En aquest projecte va treballar-hi un any. Dvorák va orquestrar-ne cinc. Les altres cinc no van anar a càrrec d'ell i varen ser orquestrades per Jarmil Burghausser i Jan Hanus.

Salms

- 01 — Salm 96, 2-6
- 02 — Salm 118, 114-115. 117. 120
- 03 — Salm 55, 2-3a. 5-9
- 04 — Salm 22, 1-4
- 05 — Salm 144, 1-3. 21
- 06 — Salm 60, 2. 4-5 – Salm 62, 2-5
- 07 — Salm 136, 1-5
- 08 — Salm 24, 16-18. 20
- 09 — Salm 120, 1-4
- 10 — Salm 97, 1a. 4. 7-8 – Salm 95, 12a. 11 b

Salm 96, 2-6

Himne a la reialesa de Déu amb reminiscències d'altres salms. Descriu l'adveniment del jutge diví enmig d'una teofania (vv. 2-6), que confon els ídols i els seus adoradors i aporta la joia als seus fidels.

2 — Envoltat d'una fosca nuvolada,
justícia i raó sostenen el seu tron.

3 — Un foc avança al seu davant,
que devora a l'entorn els adversaris.

4 — Els seus llamps enlluernen l'univers,
en veure-ho, s'arremolina la terra,

5 — Es fonen com la cera les muntanyes,
davant del Senyor de tota la terra.

6b — I tots els pobles contempen la seva glòria.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 118, 114-115. 117. 120

Salm didàctic i alfabètic que té per objectiu l'elogi de la llei divina en tant que manifestació de la voluntat salvadora de Déu.

114 — Sou vós qui m'escudeu i m'empareu,
la vostra promesa és la meva esperança.

115 — Allunyeu-vos de mi, malfactors;
jo vull guardar els preceptes del meu Déu.

117 — Aguanteu-me, i quedaré salvat,
i trobaré sempre el meu goig en el vostre codi.

120 — De por s'esborrona davant vós el meu cos,
perquè temo les vostres sentències.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 55, 2-3a. 5-9

Salm de súplica individual. El salmista, probablement un levita, es veu perseguit per enemics, entre els quals figura un amic traïdor.

2 — Estigueu atent, o Déu, al meu prec,
no eludiu la meva súplica;

3a — Presteu-me atenció, responeu-me,
errant com vaig en el meu plany.

5 — Sento al cor un viu dolor dins el pit,
un pànic mortal s'ha apoderat de mi;

6 — el tremolor i la basarda m'envaeixen,
estic ple d'esgarrifança.

7 — Per això exclamo:

Qui em donés ales com de colom!
m'envolaria a aixoplugar-me;

8 — ben lluny, fugiria errant,
faria nit al desert!

9 — Cuitaria a buscar un recer
contra el vent impetuós, contra l'huracà.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 22, 1-4

Salm de confiança que, sota les imatges del bon pastor, canta la sol·licitud de Déu pel seu fidel que espera retornar a la casa de Déu. El tema del Senyor pastor és tradicional i es troba en tota la literatura de l'Antic Testament.

1 — El Senyor és el meu pastor,
no em manca res:
2 — em farà descansar en bons pasturatges.
em menarà a reposar prop de l'aigua,
3 — allí em retornarà.
Em guiarà per camins de justícia
per l'amor del seu nom.
4 — Ni que passi per la vall tenebrosa,
no tinc por de cap mal,
perquè vós sou vora meu.
El vostre bastó i la vostra vara,
són el meu confort.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 144, 1-3. 21

Salm de lloança a la grandesa i la bondat de les accions de Jahvè-Rei. Honora la majestat i la benignitat que manifesta a tots els homes.

1 — Us exaltaré, o Déu meu, o rei,
beneiré el vostre nom per sempre més.

2 — Cada dia us vull beneir,
vull lloar el vostre nom per sempre més.

3 — És gran, el Senyor, digne de ser molt lloat,
no té límits la seva grandesa.

21 — Que digui lloances al Senyor, la meva roca,
que tothom beneeixi el seu sant nom
per sempre més!



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 60, 2. 4-5. Salm 62, 2-5

El desig de Déu. L'experiència religiosa del salmista li descobreix que és l'amor de Déu el que salva. Dóna valor a la vida, amor molt més preciós que qualsevol altre do. Per això vol dedicar tota la seva vida a la lloança. Salm de súplica individual d'un levita exiliat que amb enyorament anhela tornar al temple on troba la presència i la protecció de Déu.

2 — Escolteu, o Déu, el meu clam,
estigueu atent al meu prec;

4 — ja que sou el meu refugi,
una torre forta enfront de l'enemic.

5 — Tant de bo que pugui ser sempre
l'hoste de la vostra tenda
i emparar-me a l'ombra de les vostres ales.

2 — Vós sou el meu Déu, jo us cerco,
de vós té set la meva ànima;
per vós el meu cos es desviu
com terra eixuta i àrida, sense aigua.

5 — Sí, que us pugui beneir tota la vida,
i alçar les mans al vostre nom.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 136, 1-5

Salm de súplica col·lectiva. Els israelites exiliats expressen el seu culte a Déu amb cants de plany sobre la seva situació. Separats de Sió, no poden cantar cap himne ni càntic de joia per lloar el Senyor. Enyoren Jerusalem, on hi ha la presència de Déu. Juren fidelitat a la ciutat santa i posen en ella la seva alegria i la seva esperança.

- 1 — Vora els rius de Babilònia
ens assèiem i ploràvem,
d'enyorança de Sió.
- 2 — Teníem penjades les lires
als salzes que hi ha a la ciutat.
- 3 — Quan volien que cantéssim
els qui ens havien deportat;
Quan demanaven cants alegres
els qui ens havien endolat,
i ens deien: “canteu-nos algun càntic de Sió”,
- 4 — ¿Hauríem cantat cants del Senyor
en una terra estrangera?
- 5 — Si mai t'oblidés Jerusalem,
que se'm paralitzi la mà dreta.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 24, 16-18. 20

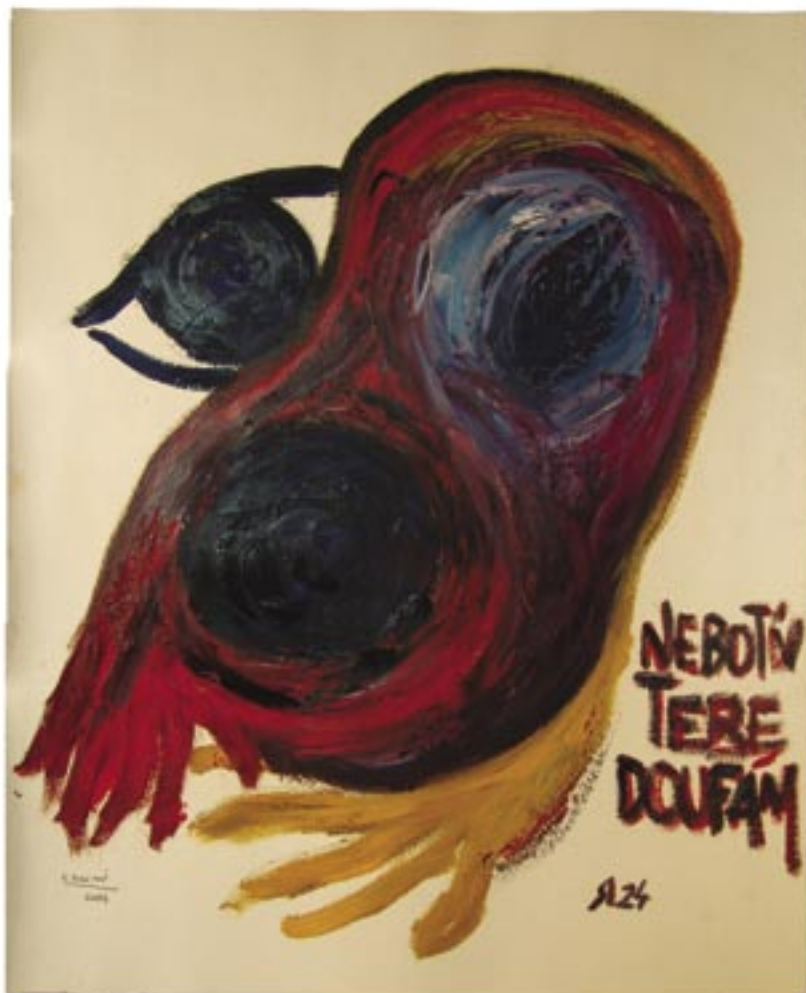
Salm de súplica individual. El salmista, probablement un levita, declara que és innocent i que no mereix una mort prematura; apel·la al judici de Déu i declara la seva innocència, esperant que la bondat de Déu el deslliuri.

16 — Gireu-vos cap a mi benignament,
que em sento sol i desvalgut.

17 — Eixampleu-me el meu cor oprimat,
traieu-me fora d'aquestes vexacions.

18 — Mireu la meva dissort, la meva pena,
i esborreu tots els meus pecats.

20 — Guardeu-me la vida i deslliureu-me;
no quedí confós, ja que en vós m'he emparat.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 120, 1-4

Déu és el creador del cel i de la terra. La seva força creadora es manifesta també en les seves accions salvadores en favor del seu poble. És el guardià d'Israel que vetlla per la seva nació escollida i per cada un dels seus.

1 — Alço els ulls a les muntanyes:
d'on em vindrà l'ajuda?

2 — L'ajuda em vindrà del Senyor,
el creador del cel i de la terra.

3 — No permetrà que rellisqui el teu peu,
ni que s'adormi aquell qui et guarda!

4 — Mai no s'endormisca ni s'adorm
el guardià d'Israel.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Salm 97, 1a. 4. 7-8. Salm 95, 12a. 11b

Himne a la reialesa de Déu. El fonament de la reialesa de Déu és el seu poder creador.

1 — Canteu al Senyor un càntic nou,
a ell que ha fet meravelles;

4 — Aclameu al Senyor tota la terra,
danseu, exulteu i salmegeu.

7 — Que es commogui la mar i el que conté,
el món i els qui l'habiten.

8 — que els rius aplaudeixin alhora,
i clamin joioses les muntanyes.

12a — Jubilin els camps i tot el que hi ha,
que cridin de joia els arbres,

11b — que es commogui la mar i el que conté.



Carme Miró. Oli sobre paper. 65x53 cm. Març-abril del 2004

Carme Miró

L'EXPERIÈNCIA DE DÉU A TRAVÉS DE L'ART, vol ser ressò del sentir profund de Carme Miró. El seu desig és integrar la fe, la música i la plàstica en una mateixa experiència. Aquest treball sobre els «Cants Bíblics» de Dvorák que teniu a les vostres mans és una fita més en el seu camí de recerca i de compromís.

Neix l'any 1971 a Martorell. Allà comença els seus estudis de música i violí, que continua a Barcelona amb Eva Grauvin. També amb 17 anys inicia els seus estudis d'oboè amb Philippe Vallet, i de cant amb Joan Puigdemívol, Montserrat Comadira i Jordi Albareda al Conservatori Superior de Música de Badalona. Després es trasllada al Conservatori Superior de Música de Sta. Cruz de Tenerife, on estudiarà amb Isabel García. Posteriorment amplia els estudis amb Mercè Baiget i supera el Grau Superior de Cant al Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona amb la qualificació d'excel·lent. També és llicenciada en Belles Arts per la UB (1990-1995).

Actualment continua treballant amb Mercè Baiget i ha rebut classes magistrals de Jaume Aragall en el curs de cant de Torroella de Montgrí, Carme Bustamante, David Masson, Miguel Zanetti i Kurt Widmer. També ha treballat amb els pianistes Vicenç Prunés, Emili Blasco i actualment amb Xavier Pardo.

La seva trajectòria professional inclou la participació en un dels concerts que van fer-se en motiu de l'Exposició Universal de Sevilla (1992); a causa del conflicte dels Balcans, a «Música per la Pau» a l'Auditori Pau Casals del Vendrell (1993); dins el XIV Congrés Internacional per la Sida al Palau Sant Jordi (2002), en la Pregària Interreligiosa que s'hi va celebrar; en el 2on Sínode Europeu de Dones en la UAB (2003) i en el concert a la Sagrada Família «Religions del món, Músiques de pau» dins del IV Parlament de les Religions, Fòrum (2004) i en col·laboracions en el camp de l'òpera.

El seu repertori comprèn la música religiosa des de l'època del Barroc fins al s. XXI, la cançó catalana i espanyola contemporània. Com a monja benedictina del Monestir de St. Benet de Montserrat, i des de la seva experiència viscuda en el dia a dia, vol aportar a la música religiosa l'actualització de l'esperit litúrgic i de pregària per a la qual va ser creada. Ha realitzat concerts del programa «El Déu de Bach i de Mendelssohn» (2003-2004) en diferents indrets de Catalunya, amb la formació VeuArtTrio.

Índex

Presentació.....	05
Comentaris sobre els salms.....	07
Dvorák Cants Bíblics op.99.....	09
Salms.....	13
Carme Miró	35

